

Havs och Vattenmyndigheten**Diarienummer:** 01821-2022Jonas Svensson
Katarina Vartila
Vattenmiljöenheten**Vår referens:** 2022-23Helena Sjögren
Helena.sjogren@skogsindustrierna.se
Tel 072 585 72 35**Yttrande gällande vägledning för definition av ekologisk potential**

Skogsindustrierna tackar för möjligheten att yttra sig över vägledning för att definition av ekologisk potential. Vägledningar likt dessa är viktiga då myndigheter använder dem som stöd för sina bedömningar.

I stort bedömer vi att vägledningen följer vattendirektivets intention, men har en strängare tolkning av god ekologisk potential än vad som är nödvändigt enligt ramdirektivet för vatten. Att det finns skäl att se över vattenmyndigheternas tillämpning av kraftigt modifierade vattenförekomster och definitionen av god ekologisk potential framgår inte minst av regeringsuppdraget till Havs- och vattenmyndigheten att se över förutsättningarna för normsättning av ytvatten. Vi har därmed ett antal kommentarer.

- Begreppet samhällsnyttig verksamhet måste ses över
- Åtgärder motsvarande GEP ska ha betydande ekologisk effekt
- Vägledningen bör balansera bästa approximation av ekologiskt kontinuum
- Justera definitionen av maximal potential
- Värna reglerbar elproduktion
- Varje KMV kräver en skräddarsydd definition av ekologisk potential

Begreppet samhällsnyttig verksamhet måste ses över

Där begreppet samhällsviktig verksamhet används bör det omformuleras för att inte riskera misstolkning. Det bör hänvisas till samhällsekonomiska behov och inte riskera att begränsas genom ett begrepp som kan tolkas smalare. Definitionen är mer utvecklad

Skogsindustrierna är massa-, och pappers- och den trämekaniska industrins bransch- och arbetsgivarorganisation. Skogsindustrierna företräder ett 50-tal massa- och pappersbruk i sammanlagt 22 koncerner/företag och cirka 120 sågverk i ett 60-tal koncerner/företag, samt ett antal företag med nära anknytning till massa-, pappers-, eller trävarutillverkning. Arbetsgivarverksamheten bedrivs tillsammans med gruvsektorn och stål- och metallsektorn inom organisationen Industriarbetarna. Inom Skogsindustrierna ingår verksamheten Svenskt Trä och sekretariatet för Biolnnovation. Skogsindustrin sysselsätter cirka 120 000 personer och exporterade för 164 miljarder kronor 2021.

än i KMV remissen. Där det är tydligt att HaV föreslår en smalare tolkning än direktivet. Detta är en onödig överimplementering av ramvattendirektivet som går emot intentionen om en likartad lagstiftning i Europa och riksdagens tydliggörande att ramdirektivets möjligheter till undantag och KMV ska nyttjas fullt ut.

Samhällsnyttig verksamhet finns inte med i vattenförvaltningsförordningen. Det närmaste man kommer är i 4 kap 10 § pkt 2 där man pratar om samhällsekonomiska behov. Det är därför direkt felaktigt att använda samhällsnyttiga eller samhällsviktiga i ett vägledningsdokument. Vad men egentligen menar när man pratar om samhällsnytta borde vara är det uttryck som används i 10 §. Där talar man om samhällsekonomiska behov, vilket också är det uttryck som går att härleda från vattendirektivet.

Felaktigheten med att använda "Samhällsviktig verksamhet" blir tydlig när vägledningen dessutom hänvisar till myndighetens MSBs definition i kris. Vad som ska prioriteras i en krissituation som i fall av krig, kris eller olycka är inte detsamma som normalt är av samhällsekonomiska behov. Regelverket för vatten behöver vara robust och vara tänkt att fungera vid normala omständigheter. Att hänvisa till prioriteringar som gäller vid kris är varken långsiktigt eller hållbart eller i linje med betydelsen i ramdirektivet för vatten. Vid normalfallet är alla delar av näringslivet viktiga för samhället. Förutom viktig produktion bidrar verksamheterna till ekonomin genom arbetstillfällen, skatter och exportintäkter. Enbart skogsindustrin bidrar till exempel med sysselsättning till 120 000 personer, exportvärde på 164 miljarder och en positiv klimateffekt på över 90 miljoner ton koldioxid per år.

Åtgärder ska ha betydande ekologisk effekt

Vägledningen använder varianter av uttrycket ekologiskt effektiva där det i linje med CIS borde vara fokus på betydande ekologisk effekt. Det kan verka vara snarlikt men bedöms sänka tröskeln för när en åtgärd ska anses motsvara GEP. En vägledning ska inte gå längre än regelverket. Detta återfinns i stycket på raderna 110-125.

Vägledningen bör balansera bästa approximation av ekologiskt kontinuum

Hänvisning till bästa approximation av ekologiskt kontinuum i relation till MaxEP och GEP och att det skulle gälla för varje enskild vattenförekomst har inte stöd i vare sig ramdirektivet för vatten eller CIS. Det är dessutom svårt att se hur definitionen av bästa approximation av ekologiskt kontinuum i vägledningen ska kunna förenas med att åtgärder inte får medföra en betydande negativ påverkan på verksamheten som föranlett den fysiska förändringen i en enskild vattenförekomst. Vägledningen bör justeras och kompletteras där detta hanteras på ett balanserat sätt. Detta gäller avsnitt 4.4, rad 306 och framåt.

I vägledningen bör det tydligt framgå att åtgärder med betydande negativ påverkan på verksamheten eller miljön i stort och att bästa approximation av ekologisk kontinuum ska bedöms på avrinningsområdesnivå och inte uppnås i varje enskild vattenförekomst. I många fall är det inte möjligt att uppnå vägledningens definition av bästa approximation av ekologisk kontinuum i enskild vattenförekomst endast med åtgärder som inte har en betydande negativ effekt på verksamheten. Det bör därför förtydligas att bästa approximation av ekologiskt kontinuum ska uppnås på avrinningsområdesnivå.

Justera definitionen av maximal ekologisk potential

Definitionen av MaxEp i vägledningen är felaktig. Det ska vara högsta ekologiska förhållanden som kan uppnås med alla möjliga åtgärder som inte har en betydande negativ påverkan på verksamheten. Detta behöver justeras.

Värna reglerbar elproduktion

Produktion av el är av särskild vikt för den energiintensiva industrin liksom för Sverige som land då vår omställning väntas öka behovet av fossilfri el. Elproduktion som är reglerbar är av särskild vikt för att kunna balansera andra kraftkällor. Brist på balanskraft lyfts även som en av orsakerna till de nu höga elpriserna vilket påverkar både klimatomställning och samhällsekonomin.

Varje KMV kräver en skräddarsydd definition av ekologisk potential

Hur vattenmyndigheterna tolkar vägledningen och hur begreppet GEP används riskerar att påverka den framtida tillgången på reglerbar vattenkraft. En snäv tolkning kan innebära direkta och indirekta negativa konsekvenser för både samhälle och miljö. Tolkningen behöver vara bred och anpassas efter varje enskilt fall med påverkan på samhället i åtanke för att identifiera rätt kravnivå för den aktuella vattenförekomsten. Krav på fiskväg och minimitappning kan vara rimligt i vissa fall, men stränga generella regler kommer få orimligt stor påverkan och i många fall inte någon märkbar ekologisk nytta.

Det är viktigt att undantag ges genom ” mindre stränga krav”, dvs tillämpningen i det enskilda fallet av 4 kap 10 § VFF. Undantag ska även ges för klass 2 och klass 3 verk.

Övriga kommentarer per avsnitt och rad

Rad 84 Justera "Samhällsnyttiga" som är ett olyckligt begrepp enligt ovan.

Rad 85 Anges att Maximal Ekologisk Potential kan ligga mycket nära God ekologisk potential vilket kan vara fallet, det kan också ligga mycket långt ifrån. Ger en felaktig bild av vad utgångspunkten för bedömningen är. Förslag är att stryka meningen.

Rad 111-114 Definierar GEP som det ekologiska tillstånd som uppnås när alla rimliga åtgärder som är ekologiskt effektiva utifrån ytvattenförekomstens karaktär och som inte ger en betydande påverkan på den samhällsnyttiga verksamheten. Enligt CIS ska det vara åtgärder som ger betydande ekologisk effekt, inte ekologiskt effektiva. Det senare kan tolkas ha en lägre tröskel för att en åtgärd ska genomföras, därför viktigt att vägledningen använder sig av begreppen i CIS. Det är också en begränsande tolkning både med att hänvisa till "samhällsviktiga verksamheter".

Rader 119-123 Är det verkligen korrekt att hänvisa till "Key conclusions"? Det riskerar ge en missvisande utgångspunkt. är felaktig vilket tillsammans med efterföljande stycke ger bilden av en felaktig utgångspunkt. Enligt CIS ska det vara åtgärder som ger betydande ekologisk effekt, inte ekologiskt effektiva. Det senare kan tolkas ha en lägre tröskel för att en åtgärd ska genomföras.

Rad 125 Behöver omformuleras – Åtgärder ska ge en betydande ekologisk effekt inte definieras utifrån rimliga åtgärder.

Rad 146 Här anges att ett fungerande ekosystem är en förutsättning för att en ytvattenförekomst ska ha GEP. Detta gäller dock på avrinningsområdesnivå eller i vart fall för vattendraget som helhet, inte för varje enskild vattenförekomst. Detta behöver förtydligas.

Rad 146 Det saknas vägledning för bedömningen mellan steg D7 och D8, MaxEP och GEP kommer i många fall bli samma förhållanden, särskilt när man tappar att åtgärder ska ge en betydande ekologisk effekt.

Rad 181-182 Det kan vara relevant att säkerställa hållbara populationer av djur och växter på vattendragsnivå. Men det är inte säkert att det är relevant, eller ens möjligt för en enskild vattenförekomst när möjliga åtgärder inte får ha en betydande negativ effekt på verksamheten och ska ha en betydande ekologisk effekt. Särskilt när det gäller vattenförekomster som är kraftigt förändrade genom t.ex. en hamnanläggning eller dammar för vattenreglering.

Rad 230-234 Under avsnitt 4.2 anges att om det saknas biologiska bedömningsgrunder ska fler åtgärder övervägas tills det finns erforderligt stöd för att undanta åtgärder från

MaxEP. Resonemanget går inte ihop då åtgärder undantas för att de har en betydande påverkan på verksamheten, inte för vilka effekter de får på hydromorfologi och biologi när det gäller Max EP. Då ska alla möjliga åtgärder utan betydande påverkan beaktas. Detta avsnitt behöver omformuleras.

Rad 304 Avsnitt 4.3. Bra att det framgår att ekologiskt kontinuum ska beaktas på avrinningsområdesnivå, men måste förtydligas att även om åtgärder vidtas lokalt ska nyttan inte bedömas för en enskild vattenförekomst utan för hela området. Det krävs således inte att en vattenförekomst har alla ekologiska funktioner som förutsätter ett fungerande ekosystem för GEP ska uppnås för vattenförekomsten.

Rad 308-333 Avsnitt 4.4. Hänvisning till bästa approximation av ekologiskt kontinuum i relation till MaxEP och GEP och att det skulle gälla för varje enskild vattenförekomst har inte stöd i varken ramvattendirektivet eller CIS. Det är dessutom svårt att se hur bästa approximation av ekologiskt kontinuum ska kunna förenas med att åtgärder inte får medföra en betydande negativ påverkan på verksamheten som föranlett den fysiska förändringen. Att det inte hanteras eller kommenteras är en stor brist i vägledningen.

Rad 346 Avsnitt 5. Definitionen av MaxEp är felaktig. Det ska vara högsta ekologiska förhållanden som kan uppnås med alla möjliga åtgärder som inte har en betydande negativ påverkan på verksamheten.

Rad 390 Avsnitt 5.2. Bör vara mest gynnsamma kombination av förbättringsåtgärder som inte har betydande negativ effekt på verksamheten. Följer egentligen av punkten innan, men tanke på att det tappas bort ibland kan det inte nog förtydligas.

Rad 399 Avsnitt 5.2. *Inte ekologiskt effektiv* bör ersättas med *inte har en betydande ekologisk effekt*. Begreppen kan tolkas med olika innebörd av vad som ska uppnås med åtgärderna.

Rad 408-428, avsnitt 5.2.1. Här behöver texten kompletteras med att de förbättringsåtgärder som ska övervägas inte får medföra en betydande negativ påverkan på verksamheten.

Rad 482. Viktigt att förtydliga att de åtgärder som anges att det typiskt sätt kan krävas för att minska påverkan oavsett verksamhet, t.ex. passagelösningar, gäller för MaxEP och inte GEP eftersom det i många fall inte har någon betydande ekologisk effekt. Dessutom är det i många fall inte möjligt att genomföra passageåtgärder med hänsyn till dammens konstruktion, t.ex. fyllnadsdammar, och då är det inte ens en Max EP-åtgärd.

Rad 696-699 Avsnitt 5.2.1.5. Anges att MaxEP- och GEP-åtgärder kan vara i stort sett samma som GES-åtgärder. Återigen felaktig bild eftersom åtgärderna som krävs för GES

bedöms ha en betydande negativ påverkan på verksamheten och därför har vattenförekomsten förklarats som KMV även om det förtydligas i stycket efter. Formuleringarna behöver justeras.

Rad 732- Avsnitt 5.2.2. Åtgärder med betydande negativ påverkan borde uteslutas redan när vattenförekomsten förklarats som KMV och bör inte vara en del av MaxEP- och GEP-bedömningen.

Rad 761- Avsnitt 5.2.2.2-3. Viktigt att förtydliga att en fysisk förändring kan vara till nytta för flera samhällsnyttiga funktioner (samhällsviktiga).

Rad 939-944 Avsnitt 5.2.3. Det saknas en slutsats, att om det saknas en uppsättning åtgärder som säkerställer vad som anses vara bästa approximation av ekologisk kontinuum bör definitionen av bästa approximation av ekologisk kontinuum ändras för att motsvara vad som uppnås med åtgärder som inte medför betydande negativ påverkan på verksamheten och som har en betydande ekologisk effekt.

Rad 960. Det är nödvändigt att använda expertbedömningar. Dessa behöver dokumenteras och vara transparenta. Detta för att säkerställa rättssäkerhet och en mer likvärdig bedömning.

Rad 961. Stycket behöver förtydligas med att jämförelse ska göras med förhållandena i närmast jämförbara typ av ytvattenförekomst. Om en vattenförekomst är omdefinierad till sjö - ska den jämföras med en sjö. En sjö omfattar tex inte lekområden för strömlevande arter.

Rad 1235-1237 Avsnitt 5.6. Slutsatsen saknar stöd i ramdirektivet för vatten och CIS samt är inte förenligt med definitionen av GEP. Den behöver därmed tas bort.

Stockholm

2022 09 14

För Skogsindustrierna

Helena Sjögren
Miljödirektör

